

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 18. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Közel egymilliárddal több forrás külhoni magyarság támogatására

Az előző évihez képest közel egymilliárddal több, 13,4 milliárd forintos forrás áll rendelkezésre a Bethlen Gábor Alapnál a külhoni magyarság támogatására - mondta Lélfi Koppány, a BGA Zrt. vezérigazgatója az Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottsága előtt. A vezérigazgató kifejtette: oktatási-nevelési célú juttatásokra 10,76 milliárd forintot, a Sapientia Magyar Tudományegyetem támogatására 1,38 milliárdot, míg a II.Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola támogatására 500 millió forintot különítettek el. Az alapkezelő működési költségeire 810 millió forint áll rendelkezésre. Az idei évre vonatkozó egyes tételeket részletezve elmondta még, hogy a Határtalanul programra 435 millió forint jut. Tavaly 743 pályázat futott be, és 409 intézmény kapott támogatást. A programban több mint 17 200 anyaországi, 2 500 külhoni diák és mintegy 2 000 tanár vett részt. A Magyarság Háza program támogatása 216 millió forint, a nemzeti jelentőségű intézmények támogatása 3,8 milliárd forint. A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kerete 600 millió forint, ebből 200 millió forint a kisköltségvetésű programokra fordítható összeg. Az egyedi támogatásokról szólva elmondta: tavaly 258 kérelem érkezett, és 244 szervezet kapott támogatást, idén áprilisig 88 támogatási kérelmet regisztráltak. Répás Zsuzsanna, nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár a 2011 októberében elindított Nemzeti Regiszter eddigi eredményeiről számolt be a bizottság előtt. A helyettes államtitkár elmondta, hogy 65 131-en regisztráltak, és több mint százezren nézték az oldalt, amelynek célja, hogy a diaszpóra magyarságával is tudják tartani a kapcsolatot. A honlapon 33 diaszpóra-szervezet bemutatóanyaga szerepel, és közel háromezer kérdés érkezett. Ezek egy része az egyszerűsített honosítással volt kapcsolatos, volt aki rég elvesztett hozzátartozója megtalálásához kért segítséget. Beszámolt arról is, hogy a jelenleg magyar és angol nyelven működő honlap spanyol nyelvű változatát is tervezik.

Hat új külképviseletet nyit a magyar kormány

Eszéken, Krakkóban és Torontóban főkonzulátus, Melbourne-ben, Marosvásárhelyen és Nagyváradon konzuli iroda nyílik. Az eszéki főkonzulátus kerülete Eszék-Baranya, Vukovár-Szerémség, Brod-Szávamenti, Pozsega-Szlavón, Verőce-Drávamente, Belovár-Bilogora, Kapronca-Körös és Muraköz megyékre terjed ki. A torontói külképviselet kerülete Ontario (kivéve Ottawa közigazgatási területe), Manitoba és Saskatchewan tartomány. A krakkói főkonzulátus kerülete pedig az alsó-sziléziai, az opolei, a sziléziai, a szentkereszti, a kis-lengyelországi és a kárpátaljai vajdaságokból áll. A konzuli irodák közül a melbourne-i a canberrai magyar nagykövetséghez tartozik, és Victoria, Dél-Ausztrália és Tasmania tartományokra terjed ki a kerülete. A marosvásárhelyi külképviselet a csíkszeredai főkonzulátushoz tartozik, kerülete Maros és Szeben megyékből áll. A nagyváradi konzuli iroda a kolozsvári főkonzulátushoz tartozik, és Bihar, valamint Arad megyékre terjed ki a kerülete. A kormány a határozat alapján továbbá felhívja a közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy gondoskodjon arról: a Külügyminisztériumnak a külképviselet-igazgatásra mindenkor engedélyezett létszámát

hárommal növeljék. Martonyi János külügyminiszter elmondta, nemzetpolitikai szempontok vezérelték a kormánynak azt a döntését, hogy hat új külképviseletet nyit a közeljövőben. A tárcavezető kiemelte: elsősorban olyan helyeken nyitnak új képviseletet, ahol jelentős magyar közösségek élnek. A nemzetközi gyakorlat szerint ezek felállításához a fogadó kormány hozzájárulása is szükséges, ezért román kollégájának, Titus Corlateannak már jelezte, hogy kéri Románia hozzájárulását a területükön nyitandó két külképviselethez.

Ponta: a magyarok legitim képviselőivel együttműködünk

Az európai normákkal összhangban megpróbáljuk megtalálni a magyar közösség jobb képviseletére és az összes jog biztosítására a megoldásokat – jelentette ki Victor Ponta román miniszterelnök az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének strasbourgi ülésén a magyar képviselők által a székelyföldi autonómiával kapcsolatosan fölvetett kérdésekre. A miniszterelnök kifejtette: a magyar közösség a decemberi parlamenti választásokon kinyilvánította akaratát, és jelenleg is van parlamenti képviselete. Leszögezte: hajlandó együttműködni a magyar kisebbség legitim képviseletével, az RMDSZ-szel, és úgy vélekedett, hogy Románia mindig is igyekezett a kisebbségek védelmét és jogait a legmagasabb mércé szerint biztosítani. Kifejtette, a párbeszéd és az együttműködés a megoldás az önrendelkezés kérdésében is. A magyar nyelvű oktatással kapcsolatosan Ponta közölte: büszke a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem magyar karainak ügyében elért kompromisszumra. „miután három éjszakát töltöttünk a marosvásárhelyi orvosi egyetem román és magyar tanáraival, ők, nélkülünk, mivel egyetemi autonómiával rendelkeznek, meg tudtak állapodni, így mind a magyar, mind a román tanárok jelen vannak az egyetem vezetésében, a román és magyar diákok pedig anyanyelvükön tanulhatnak. Azt hiszem, ez a legjobb példa arra, hogy nem az ellenségeskedés, hanem a párbeszéd és az elkötelezettség révén oldhatjuk meg a megoldhatatlannak tűnő problémákat” – fejtette ki a román kormányfő, aki egyúttal meghívta a marosvásárhelyi egyetemre a kérdést fölvető magyar képviselőt, hogy az láthassa azt, ami – szerinte – párbeszéd nyomán létrejött pozitív eredmény. A kormányfő elmondta: Románia régióinak kialakítása során a kormány az összes parlamenti párttal, így az RMDSZ-szel is egyeztet. A kisebbségi jelképhasználat kapcsán kifejtette: a központi közigazgatás intézményei a nemzeti és az uniós jelképeket használják majd, a helyi intézmények viszont használhatják saját szimbólumaikat is. „Készen állok a párbeszédre az összes párttal és a civil társadalom képviselőivel is annak érdekében, hogy világos legyen a jogszabályi környezet” – szögezte le Ponta, hozzátéve: „a párbeszéd a megoldás kulcsa, nem a szélsőségeség.”

Victor Ponta strasbourgi beszéde jól illeszkedik a kormányfőnek abba a törekvésebe, hogy a tavaly nyári európai kritikák után egy kivételesen européer politikusnak tűnjön. Az Európa Tanács Közgyűlése előtt megkerülhetetlen volt beszélnie a kisebbségi jogokról,

szavai hitelességét pedig nem utolsósorban azzal támasztotta alá, hogy tiszteletbeli tanácsadója az a Frunda György, aki két évtizedes múlttal rendelkezik a strasbourgi testületben, a kisebbségi jogok szakértőjeként ismerik, ráadásul a romániai magyarság voksainak túlnyomó többségét begyűjtő RMDSZ meghatározó politikusa. Frunda kinevezése – amellet, hogy gesztusértékű tett volt az RMDSZ felé és fenntartja a napi egyeztetés lehetőségét – minden bizonnyal ezt a célt is szolgálja, hiszen nehéz magyarellenességgel vádolni egy olyan politikust, aki mellett tanácsadói pozícióban van az ET által jól ismert és ott élő kapcsolatokkal rendelkező Frunda György.

Nem kapják vissza levéltárukat a magyar egyházak

Egyhamar nem jutnak hozzá a romániai magyar történelmi egyházak a kommunista rezsím által elkobzott levéltári anyagokhoz, miután a képviselőház kedden döntéshozó testületként a felekezeteknek történő visszaszolgáltatásra vonatkozó passzusok nélkül fogadta el a levéltári törvény módosításait. A jogszabály immár második alkalommal került a törvényhozás két háza elé, miután a korábban elfogadott, az egyházak anyagainak restitúcióját is lehetővé tevő törvény kapcsán az akkor még ellenzékbeli politizáló Szociálliberális Unió (USL) politikusai alkotmányossági kifogásokat emeltek, a taláros testület pedig végül formai okokra hivatkozva visszaküldte a törvényt a parlament elé. A szenátus elé a taláros testület döntése nyomán egy olyan jogszabály került vissza újratárgyalásra, amely tartalmazta az egyházakra vonatkozó passzust. Végül – idézte fel a Krónika megkeresésére Márton Árpád képviselő – a mintegy 70 százalékos USL-többség törölte ezeket a módosításokat. A képviselőház elé már ebben a formában került a törvény. „Én ismét javasoltam a művelődési bizottságban, itt viszont a kezdeményezésemet vita nélkül leszavagták. De a javaslatom bekerült a jelentésbe, a plénum előtt ezt fenntartottam, viszont csak a nemzeti kisebbségek képviselői álltak mellém” – részletezte Márton Árpád. Márton Árpád viszont azt mondja, nincs minden veszve, hiszen két további olyan kezdeményezés is van jelen pillanatban a parlament asztalán, amely előírná az egyházi levéltári anyagok visszaszolgáltatását. Ezek viszont jelen pillanatban nincsenek aktívan napirenden, így az RMDSZ-es politikus nem tudta megbecsülni, mikor számíthatunk előrelépésre.

A szlovák parlament elé jutott a vasúti kétnyelvűség ügye

Április 26-án törvénymódosító-javaslatot nyújtott be a Híd párt három képviselője a szlovák törvényhozás elé, mellyel korrigálnák két évvel ezelőtti mulasztásukat a vasúti kétnyelvűség ügyében. Az Érsek Árpád, Bugár Béla és Solymos László által benyújtott módosító javaslat a kisebbségek nyelvhasználatáról szóló törvényt, valamint a vasúti törvényt érinti. Indoklásában arra hivatkozik, hogy miután a kisebbségi nyelvtörvény 2011-es módosítását követően egyes települések érdeklődést tanúsítottak a kétnyelvű

feliratok kihelyezése iránt, „kiderült, hogy jogi és műszaki hiányosságok miatt a Szlovák Vasúttársaság nem tud eleget tenni ezeknek a kéréseknek, és elutasította azokat”. Solymos László, a párt frakcióvezetője és a javaslat egyik betérjesztője elmondta, hogy az egy éve a különböző szinteken és fórumokon folyó tárgyalásokkal párhuzamosan nyújtották be a törvényjavaslatot, amely konkrét módon rendezné a kétnyelvű feliratok helyzetét. Egyelőre nem tudják garantálni és megjósolni sem, hogy a kormánypárt, amelynek többsége van a parlamentben, miként viszonyul majd a törvényjavaslatához, amelyet első olvasatban májusi ülésén tárgyal majd a parlament. Solymos elmondta, az elmúlt évben tárgyaltak az érintett 140 település polgármestereivel, és a párt által delegált kisebbségi kormánybiztos is folytatott tárgyalásokat a témában. Ezeket a javaslat benyújtása mellett tovább folytatják, és bíznak a pozitív fordulatban. A szlovák vasút a civil mozgalmak által indított sorozatos kérelmeket rendre elutasította arra hivatkozva, hogy a műszaki előírások miatt nem tehet eleget a kisebbségi nyelvtörvény adta lehetőséggel élni szándékozó községek kérésének. Azaz, míg a műszaki előírás kötelező érvényű, az előző kormány által elfogadott módosítás csupán lehetőségként kínálja fel a kétnyelvűséget, amit a vasút bürokratikus akadályra hivatkozva egyelőre elutasít teljesíteni. A mostani javaslatban a betérjesztők tulajdonképpen elismerik, hogy a 2011-es, szintén a Híd által szorgalmazott módosítás során „nem vették figyelembe a törvény összehangolásának szükségességét a vasúti törvénnyel”, mostani javaslatával a párt tehát az akkori hiányosságot igyekszik korrigálni.

Megalakult a Vajdaság alkotmányos-jogi helyzetének kérdéseivel foglalkozó tanács

A vajdasági parlament képviselői kiválasztották a tartomány alkotmányos-jogi helyzetével foglalkozó tanács négy hiányzó tagját. A tanács feladata, hogy megvitassa a Vajdaság alkotmányos és törvényes jogainak védelméről szóló nyilatkozatban foglaltakat. A vajdasági képviselőház eljárási szabályzata szerint a szóban forgó parlamenti tanácsnak 15 tagúnak kell lennie, ebből 11 tag tartományi képviselő, négy tagot pedig kiemelkedő tudósok és szakértők sorából választanak ki. A fennmaradt négy helyre Stevan Lizicet, a belgrádi Jogtudományi Kar professzorát, Momcilo Grubacot, az újvidéki Jogi Kar nyugalmazott professzorát, Srdan Sikimic újvidéki jogászt és Slobodan Orlovicot, az újvidéki Jogi Kar docensét jelölték. Az előírások szerint az első három tagot a hatalmi többség, Slobodan Orlovicot pedig az ellenzék javasolta tanácstagnak. Pásztor István, a tartományi képviselőház elnöke lett Vajdaság alkotmányos-jogi helyzetének kérdéseivel foglalkozó tanács elnöke is. Pásztor korábban bejelentette, hogy miután a tanács véleményezi a Vajdaság alkotmányos és törvényes jogainak védelméről szóló nyilatkozat tervezetét, a soron következő első parlamenti ülés alkalmával a képviselők elé kerül a nyilatkozat.

Félmilliárd forintos támogatás a beregszászi magyar főiskolának

Pénteken, az egynapos kárpátaljai látogatáson tartózkodó miniszterelnök a kormány nevében elvi megállapodást írt alá a főiskola támogatásáról. Az aláírási ünnepségen elmondott beszédében Orbán Viktor hangsúlyozta, az Európai Uniót kívül lévő kárpátaljai magyarságot csak egy államhatár választja el Magyarországtól, „egy vonal a térképen, amelynek jelentősége egyre inkább fog a 21. század valóságában” - jelentette ki a miniszterelnök. Orbán Viktor szerint az idő a nyolc ország területén élő magyar nemzetnek dolgozik, „a jövő a mi oldalunkon áll, a korszellem a mi vitorlánkat dagasztja, a mi hajónkat hajtja”. A kormányfő rámutatott, hogy a magyar kultúra és történelem csak a különböző országokba szakitott magyar közösségek saját történetéből és kultúrájából állhat össze kerek egészzé. A miniszterelnök kifejtette: olyan intézményekre van szükség, amelyek lehetővé teszik a tehetséges magyar fiatalok felfedezését és kiemelkedő színvonalú oktatását, amire a 17 éves II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kitűnő lehetőséget teremt, és fontos példát mutat. Úgy vélte, hogy a főiskola léte a magyarság összefogásának példája. Kifejtette: a Kárpát-medencei magyarságnak közősek a gyökerei, ezért mindig sokkal erősebb lesz, ami összeköt, mint ami elválaszt. „Mi magyarok nem másokkal szemben akarjuk megfogalmazni a saját céljainkat, amiben hiszünk, ami mellett elköteleztünk vagyunk, az a határokon átívelő nemzetegyesítés programja” - fejtette ki. Szerinte ennek egyik fontos állomása az a megállapodás, amelyet a magyar kormány a beregszászi főiskolával aláírt, s amely új lendületet adhat Kárpátalja magyar nyelvű felsőoktatásának, hiszen - fogalmazott - saját kultúráját minden nemzet csak a saját anyanyelvén adhatja tovább, s ez lehet záloga a megmaradásnak. A miniszterelnök hangsúlyozta, hogy Magyarországnak létérdeke a határon túli magyar közösségek megmaradása, ezért fontos a magyar főiskolával aláírt elvi megállapodás. Ennek célja - tette hozzá - a kárpátaljai magyar felsőoktatás fejlesztése érdekében folytatandó együttműködés. Közölte: a felsőoktatási intézmény vállalja, hogy beindítja a felsőfokú szakképzést, bővíti három kutatóintézetének tevékenységi körét és a meglévő szakokat. A magyar kormány támogatja az intézmény infrastruktúrájának felújítását és bővítését, a magyar felsőoktatási intézményekkel a kapcsolattartást, továbbá biztosítja a forrást az intézmény hosszú távú működéséhez - mondta. Orbán Viktor a magyar kormány fontos feladatának nevezte annak könnyebbé tételét, hogy valaki Kárpátalján magyarnak vallhassa magát, s annak biztosítását, hogy a kárpátaljai magyarok - a schengeni szabályok betartása mellett - a legszabadabban utazhassanak Magyarországra. Fontosnak nevezte a kisebbségbarát ukrán nyelvtörvény elfogadását, s arra biztatta a kárpátaljai magyarokat, hogy éljenek a jogszabály nyújtotta lehetőséggel a saját lakóhelyükön. A magyar kormány ehhez minden segítséget meg fog adni, mert a beregszászi főiskola és az ott tanuló diákok jelentik a zálogot a kárpátaljai magyarság megmaradására - zárta beszédét a kormányfő.

Elégedetlen a HMDK

Április 18-án ülésezett a zágrábi Kisebbségi Tanács, napirenden a kisebbségi szervezetek támogatására szánt 2013. évi támogatási összegek elosztása szerepelt. A MESZ-nek 2 millió 750 ezer kuna (1 kuna körülbelül 40 forint), a HMDK-nak 1 millió 652 ezer kuna áll rendelkezésére ebben az évben. Míg a MESZ tagszervezetei átlagban 40-50 ezer kuna támogatásban részesülnek, a legmagasabb támogatási összeg pedig 90 ezer kuna, addig a HMDK-s kultúregyesületek átlagban 30-40 ezer kuna támogatást kapnak, a maximális összeg pedig 65 ezer kuna. Kiadói tevékenységre is többet kap a MESZ, mint a HMDK. Ugyanolyan jellegű kiadványokra 70 ezer kunával többet. A rendezvények támogatásában is különbséget tettek: 270 ezerrel többet kap idén a MESZ. Jankovics Róbert, a HMDK ügyvezető elnöke elmondta, nem elégedettek az elosztással. „Egynek viszont örülünk: az eszement érv, amivel a MESZ parlamenti képviselője és annak elnöke tavaly megpróbált több kultúregyesületet is ellehetetleníteni, mely szerint egy településen csak egy szervezet részesülhet támogatásban, az idénre megdőlt. Sikerült hat kultúregyesületünket visszahozni a támogatási rendszerbe” – tette hozzá Jankovics.

A helyi magyarság képviselőivel találkozott Lendván Martonyi János

A helyi magyarság képviselőivel folytatott megbeszélést április 26-án Lendván, Martonyi János külügyminiszter, miután Ljubljanában tárgyalt szlovén kollégájával, Karl Erjavccal. A magyar diplomácia irányítója a Muravidéki Magyar Nemzeti Önkormányzati Közösség (MMNÖK) székházában találkozott többek között Horváth Ferencsel, a közösség tanácsának elnökével és Göncz Lászlóval, a szlovén parlament magyar képviselőjével. A találkozó után tartott sajtótájékoztatón a külügyminiszter azt hangoztatta: a muravidéki magyarság viszonylag kis közösség, de mindent megtesz annak érdekében, hogy fennmaradjon, és megőrizze önazonosságát, kultúráját. Elmondta: lenyűgözte, hogy milyen gazdag kulturális élete van a helyi magyar közösségnek, amely szerinte minden csodálatot és elismerést megérdemel. „Néhány éve úgy tekintünk a határon túli és általában véve a határon kívüli magyarságra, mint egy különleges erőforrásra. Úgy látjuk, hogy ez különleges felelősséggel is jár Magyarország felé és a mindenkori magyar kormány felé” - mondta Martonyi János. Hozzátette, hogy nemcsak támogatni kell a határon túli magyar közösségeket, hanem azonosulni kell velük és problémáikkal. Martonyi János szerint a szlovén-magyar kapcsolatok jók, vitás kérdések nincsenek. Felhívta a figyelmet azonban arra, hogy már a harmadik szlovén kormány napirendjén szerepel a nemzetiségi törvény. Reményét fejezte ki, hogy a jelenlegi kabinet végül tető alá is hozza a törvényt, amiről szó volt ljubljana-i tárgyalásain is.